

POSTANOWIENIE

13 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Załucki

na posiedzeniu niejawnym 13 marca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku L. R.

z udziałem M. G. i A. G.

o stwierdzenie nabycia spadku po T. G.,

na skutek skargi kasacyjnej M. G.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie

z 20 kwietnia 2023 r., V Ca 2038/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. ustala, że każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie.**

UZASADNIENIE

M. G. – uczestniczka postępowania z wniosku L. R. o stwierdzenie nabycia spadku po T. G. – wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z 20 kwietnia 2023 r., uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania występowaniem w sprawie dwóch zagadnień prawnych:

1. Czy przy ustalaniu przez sąd, iż zachodzi obawa rychłej śmierci konieczne jest stwierdzenie, że spadkodawca publicznie wobec otoczenia wprost artykułował istnienie takiej obawy, a taki fakt został odnotowany w dokumentach w postaci dokumentacji medycznej, czy też wystarczające jest zgromadzenia dokumentacji medycznej, na podstawie której możliwe jest, poprzez domniemanie

faktyczne, stwierdzenie iż w danym przypadku mogła zachodzić obawa rychłej śmierci w sensie obiektywnym, jako że w czasie poprzedzającym zgon spadkodawcy, w którym sporządził on testament ustny, zgon tej osoby mógł nastąpić w najbliższym, bliżej nieokreślony czasie? Czy obawa rychłej śmierci ma być ustalona w jednoznaczny sposób, czy też wystarczy stopień prawdopodobieństwa, a jeżeli tak, to jaki stopień to musi być?

2. W jakim stanie zdrowia musi znajdować się testator, aby zasadne było przyjęcie, iż sporządzenie testamentu w formie zwykłej jest możliwe lub znacznie utrudnione? Czy dla ustalenia, iż testator mógł sporządzić testament holograficzny wystarczy ustalenie, że był w stanie utrzymać środek pisarski, na podstawie potwierdzonego faktu, że mógł samodzielnie napić się z kubka, czy też konieczne jest ustalenie, że stan zdrowia oraz inne okoliczności dotyczące osoby testatora, w tym odczuwalne dolegliwości wynikające z stanu zdrowia, zarówno ze sfery somatycznej jak i sfery psychicznej, pozwalały testatorowi na podjęcie decyzji o sporządzeniu testamentu zwykłego w miejsce szczególnego?

Ponadto skarżąca powołała się na oczywistą zasadność skargi, wynikającą z wydania przez Sąd II instancji orzeczenia sprzecznego z wnioskami płynącymi z treści łącznej opinii biegłych z zakresu onkologii i psychiatrii w oparciu o błędną ocenę innych dowodów zgromadzonych w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istotne zagadnienie prawne należy postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14). Jednocześnie musi mieć charakter doniosły z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nie może być rozwiązane w świetle dotychczasowego orzecznictwa. Jego wyjaśnienie powinno się bowiem przyczynić do rozwoju prawa (zob. np. postanowienia SN: z 26.10.2023 r., I CSK 76/23; 20.10.2023 r., I CSK 1374/23; 3.10.2023 r., I CSK 2591/23; 15.09.2023 r., I CSK 4360/22; 18.08.2023 r., I CSK 4091/22; 2.08.2023 r., I CSK 6585/22;

13.07.2023 r., I CSK 2570/22; 30.05.2023 r., I CSK 5362/22; 24.04.2023 r., I CSK 5428/22).

Natomiast w ramach uzasadnienia przesłanki oczywistej zasadności skarżący powinien uzasadnić tę oczywistość, wskazując jedynie na argumenty mieszczące się w zakresie kognicji Sądu Najwyższego. Nie może więc powoływać się na wadliwość ustaleń faktycznych, ani opierać na innych faktach niż stanowiące podstawę rozstrzygnięcia. (zob. np. postanowienia SN z 11 stycznia 2022 r., II USK 384/21; z 22 grudnia 2021 r., II CSK 390/21; z 31 maja 2021 r., III CSK 152/20; z 13 maja 2021, III USK 103/21 oraz z 9 marca 2021 r., IV CSK 412/20). Należy też zauważyć, że wymagania podania skonkretyzowanego przepisu prawa, na którego naruszeniu skarżący opiera uzasadnienie przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania nie może zastąpić precyzyjne podanie podstaw skargi kasacyjnej, ponieważ wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania stanowi odrębną jednostkę redakcyjną, która musi być kompletna, ponieważ podlega rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy w składzie innym niż rozpoznający merytorycznie ten środek zaskarżenia (zob. np. postanowienia SN z 8 listopada 2023 r., II NSK 119/23; z 25 października 2023 r., I CSK 3247/23).

Należy zauważyć już *prima facie*, że zagadnienia sformułowane przez skarżącą nie spełniają powyższych wymagań. Nawiązują bowiem bezpośrednio do elementów stanu faktycznego danej sprawy, niekiedy w niezwykle kazuistyczny sposób (np. okoliczności utrzymywania w dłoni kubka lub długopisu), a przede wszystkim dotyczą wyłącznie sposobu oceny dowodów i ustalania okoliczności sprawy. Skarżąca zdaje się oczekiwać od Sądu Najwyższego sformułowania wytycznych dotyczących oceny materiału faktycznego w sprawach, których przedmiotem jest ocena istnienia bądź ważności testamentu ustnego.

W polskim modelu postępowania cywilnego rola Sądu Najwyższego polega jednak na czymś innym. Jest to bowiem „sąd prawa”, nie zaś „sąd faktu”. Orzecznictwo Sądu Najwyższego ma bowiem służyć do rozwiązywania skomplikowanych, nowych problemów o charakterze ściśle jurydycznym oraz wpływać na ujednolicenie sposobu oceny spraw podobnych w sądach powszechnych, jednakże nie na skutek narzucenia tym sądom wytycznych co do

oceny materiału dowodowego rozpatrywanych spraw, lecz na skutek dokonywania wykładni przepisów prawa, które można interpretować różnorako w procesie stosowania powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa. Te dwie funkcje Sądu Najwyższego na etapie oceny zasadności przyjęcia skargi do rozpoznania zostały odzwierciedlone w art. 398⁹ § 1 pkt. 1 i 2 k.p.c. Natomiast niedopuszczalność sięgania w skardze kasacyjnej po zarzuty związane z ustalaniem okoliczności faktycznych sprawy oraz z oceną dowodów wynika wprost z art. 398³ § 3 k.p.c.

W niniejszej sprawie nie została również spełniona przesłanka oczywistej zasadności. Wynika to przede wszystkim z podniesionych już wyżej okoliczności, że skarżąca podjęła polemikę ze sposobem oceny dowodów dokonanej przez sąd odwoławczy, przedstawiając własną wersję wniosków wynikających z opinii biegłych. Oprócz tego jednak uczestniczka postępowania nie uczyniła zadość wymaganiu sprecyzowania, który jej zdaniem przepis prawa został naruszony oraz, w konsekwencji, wskazania, w jaki sposób jego naruszenie wpłynęło na wydanie w sprawie oczywiście wadliwego rozstrzygnięcia.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. O kosztach postępowania rozstrzygnął zaś na zasadzie z art. 520 § 1 k.p.c.

(r.g.)